

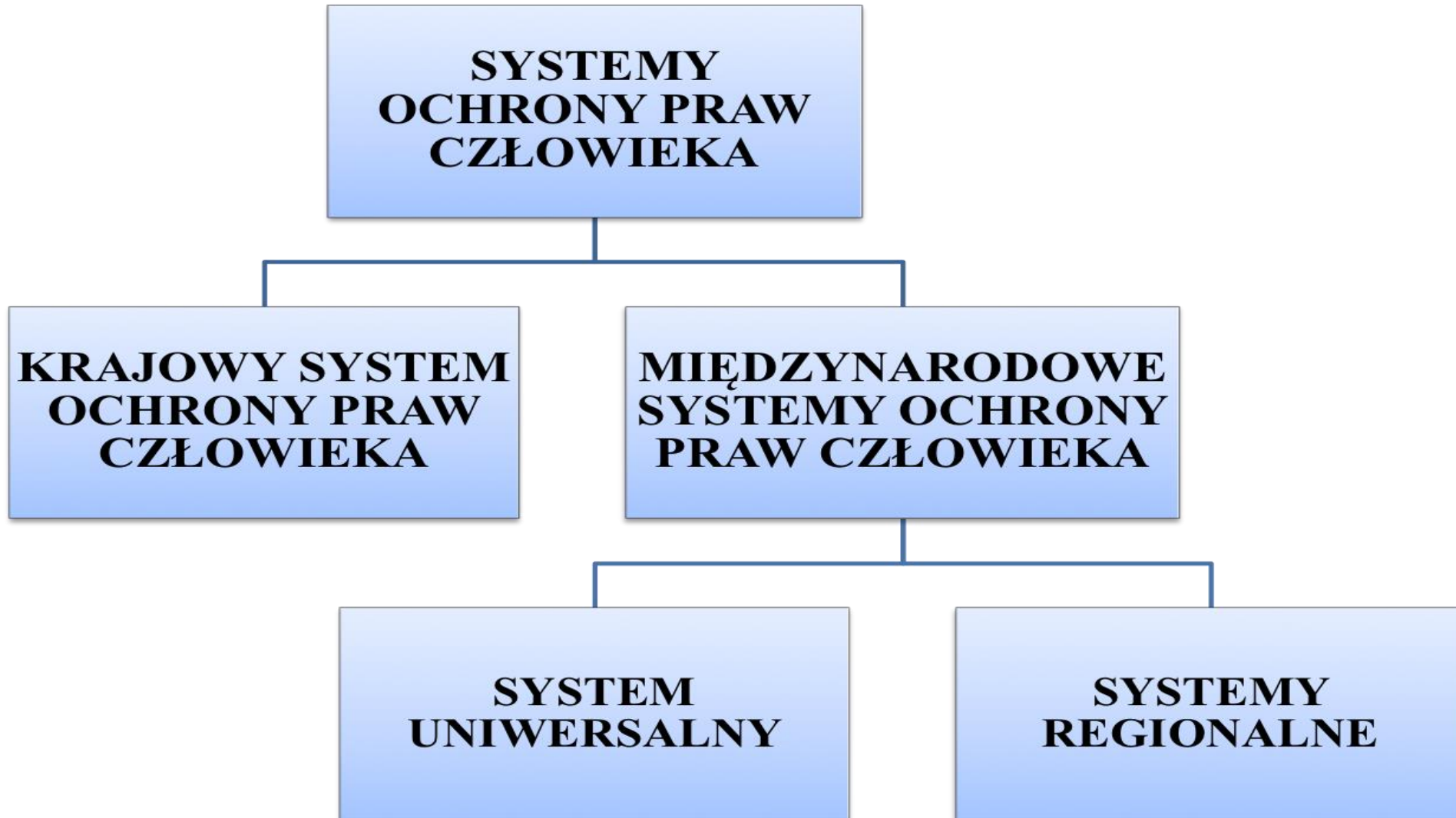
PRAWA CZŁOWIEKA I SYSTEMY ICH OCHRONY

Semestr zimowy 2022/2023

Systemy ochrony praw człowieka

**mgr Kinga Drewniowska
Katedra Prawa Konstytucyjnego
Uniwersytet Wrocławski**

SYSTEMY OCHRONY PRAWA CZŁOWIEKA

UNIWERSALNY SYSTEM OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA

- **Uniwersalny system ochrony praw człowieka** → zespół wartości, norm prawnych i mechanizmów o zasięgu ogólnościowym, służących zaspokajaniu przestrzegania praw człowieka przez członków społeczności międzynarodowej
- **system ochrony praw człowieka ONZ = system uniwersalny**
- Podstawowe akty prawne związane z systemem uniwersalnym:
 - Karta Narodów Zjednoczonych z 26 czerwca 1945 r.
 - **Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 r.** (Powszechna Deklaracja Praw Człowieka w przeciwieństwie do Karty Narodów Zjednoczonych nie jest umową międzynarodową; Powszechna Deklaracja Praw Człowieka jest rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ)
 - Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 16 grudnia 1966 r.
 - Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z 16 grudnia 1966 r.

UNIWERSALNY SYSTEM OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA

- **sprawozdania na temat przestrzegania praw człowieka (art. 40 MPPOiP)**
- **Komitet Praw Człowieka** → składa się z 18 członków wybieranych na 4-letnią kadencję przez państwa strony MPPOiP, przy czym co 2 lata obsadzana jest połowa składu; zadania Komitetu Praw Człowieka polegają na badaniu sprawozdań państw, skarg państw oraz skarg indywidualnych
- **skarga indywidualna do Komitetu Praw Człowieka** → mechanizm opcjonalny dla zainteresowanych państw-Stron MPPOiP; skarga pisemna o charakterze subsydiarnym w stosunku do krajowych środków zaradczych
- **Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka** → mianowany na 4-letnią kadencję przez Sekretarza Generalnego ONZ i zatwierdzany przez Zgromadzenie Ogólne ONZ; ma rangę zastępcy Sekretarza Generalnego ONZ

OCHRONA PRAW CZŁOWIEKA W UNII EUROPEJSKIEJ

- Ewolucyjny charakter rozwoju w zakresie ochrony praw jednostki

Artykuł 2 TUE

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również **poszanowania praw człowieka**, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

- Unijne mechanizmy ochrony praw człowieka o charakterze **wewnętrznym** (Karta Praw Podstawowych) oraz **zewnętrznym** (problematyka przystępowania Unii Europejskiej do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka)

OCHRONA PRAW CZŁOWIEKA W UNII EUROPEJSKIEJ

- **Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej**

Artykuł 6 TUE

1. Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 roku, w brzmieniu dostosowanym 12 grudnia 2007 roku w Strasburgu, która ma taką samą moc prawną jak Traktaty.

Postanowienia Karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w Traktatach.

Prawa, wolności i zasady zawarte w Karcie są interpretowane zgodnie z postanowieniami ogólnymi określonymi w tytule VII Karty regulującymi jej interpretację i stosowanie oraz z należyтым uwzględnieniem wyjaśnień, o których mowa w Karcie, które określają źródła tych postanowień.

2. Unia przystępuje do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Przystąpienie do Konwencji nie ma wpływu na kompetencje Unii określone w Traktatach.

3. Prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych Państwom Członkowskim, stanowią część prawa Unii jako zasady ogólne prawa.

- **Opinia 2/13 TSUE z dnia 18 grudnia 2014 r.**

Bibliografia:

- W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, *Prawa Człowieka*, Warszawa 2018
- M. Jabłoński, S. Jarosz-Żukowska, *Prawa człowieka i systemy ich ochrony. Zarys wykładu*, Wrocław 2010
- J. Hołda, Z. Hołda, D. Ostrowska, J. Rybczyńska, *Prawa człowieka. Zarys wykładu*, Warszawa 2014
- M. Chmaj (red.), *Wolności i prawa człowieka w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2016
- B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2012
- P. Ochmann, M. Pisz, R. Piotrowski (red.), *Prawo konstytucyjne. Kompendium*, Warszawa 2018